

Záruky zákonnosti řízení před ČNB

Rozklad.

Mimořádné opravné prostředky.

Přezkoumání rozhodnutí ČNB soudem

Řízení při dohledu nad finančním trhem

přednáška

Záruky zákonnosti

- Právní činnost státních orgánů a uspořádání státních orgánů, které má zabezpečit takovou tvorbu a realizaci práva, která odpovídá požadavkům právního státu
- Záruky zákonnosti na úrovni:
  - zákonů
  - ústavního práva
  - mezinárodního práva
- Vnitřní a vnější správní kontrola
- Ombudsman
- Soudní kontrola

Záruky zákonnosti – ústavní právo

- Listina základních práv a svobod – vybraná ustanovení
- „Státní moc lze uplatňovat jen v případech a **mezích stanovených zákonem**, a to způsobem, který zákon stanoví.“ (čl. 2, odst. 2) „Základní práva a svobody se zaručují všem bez rozdílu ....“ (čl. 3, odst. 1) „**Povinnosti mohou být ukládány toliko na základě zákona a v jeho mezích a jen při zachování základních práv a svobod.**“ (čl. 4, odst. 1) „Meze základních práv a svobod mohou být za podmínek stanovených Listinou upraveny pouze zákonem.“ (čl. 4, odst. 2) „Nikdo nesmí být stíhán nebo zbaven svobody jinak než z důvodů a způsobem, které stanoví zákon...“ (čl. 8, odst. 2)
- „Právo pokojně se shromažďovat je zaručeno.“ (čl. 18, odst. 1) „Právo svobodně se sdružovat je zaručeno...“ (čl. 20, odst. 1) „Politické strany a politická hnutí ... jsou oddělena od státu.“ (čl. 20, odst. 4.)
- **Každý se může domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu.**“ (čl. 36, odst. 1) „Kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen rozhodnutím orgánu veřejné správy, může se obrátit na soud, aby přezkoumal zákonnost takového rozhodnutí ...“ (čl. 36, odst. 2).

Záruky zákonnosti – mezinárodní právo

- Všeobecná deklarace lidských práv – vybraná ustanovení
- „„Každý má právo, aby mu příslušné vnitrostátní soudy poskytly účinnou ochranu proti činům porušujícím základní práva, která jsou mu přiznaná ústavou nebo zákonem.“ (čl. 8) „Každý má zcela stejné právo, aby byl spravedlivě a veřejně vyslechnut nezávislým a nestranným soudem, který rozhoduje buď o jeho právech a povinnostech, nebo o jakémkoli trestním obvinění vzneseném proti němu.“ (čl. 10). „Každý má právo na svobodu přesvědčení a projevu...“ (čl. 19)
- Evropská úmluva o ochraně lidských práv (v ČR sdělení č. 209/1992 Sb.)
- „Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem, zřízeným zákonem, který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích nebo o oprávněnosti jakéhokoli trestního obvinění proti němu...“ (čl. 6)

Opravné prostředky ve správním řízení

Řádné:

Mimořádné:

Rozklad

Přezkumné řízení

Odvolání

Obnova řízení

Odpor

Nové rozhodnutí

Odvolání - obecně

- Správní řád § 81-93
- Odvoláním je podání, jehož prostřednictvím účastník řízení žádá, aby vyšší, nadřízený orgán přezkoumal výrok vydaného aktu aplikace práva.
- zásada dvouinstančnosti
- Požadavky na formu i obsah (§ 82)
- Odvolací lhůta 15 dní ode dne oznámení rozhodnutí
- V zásadě má odvolání odkladný účinek
- Podává se u správního orgánu, který jej vydal
- Odvolací orgán může zrušit rozhodnutí a zastavit řízení či vrátit k novému projednání či může rozhodnutí změnit
- Více v otázkách k procvičování

Rozklad I

- Správní řád § 152-153
- Proti rozhodnutí, které vydal ústřední správní úřad, ministr nebo vedoucí jiného ústředního správního úřadu v prvním stupni, lze podat rozklad.
- zásada dvouinstančnosti
- Bližší úprava v dalších předpisech (o ČNB, o dohledu nad kapitálovým trhem, o bankách, ZISIF, ZPKT, a další)
- Nevylučuje-li to povaha věci, uplatní se pro řízení o rozkladu ustanovení o odvolání (§152, odst. 5 SŘ)
- Zákon č. 6/1993 Sb., o ČNB
- o rozkladech proti rozhodnutí v prvním stupni rozhoduje Bankovní rada (§ 5, odst. 2)

Rozklad II

- Rozhodnutí správního orgánu nabývá právní mocí marným uplynutím lhůty k podání rozkladu či vzdáním se práva podat rozklad či následně doručením rozhodnutí Bankovní rady o rozkladu
- počet rozkladů včetně způsobů, jak o nich bylo rozhodnuto musí být uveden ve Zprávě o výkonu dohledu nad finančním trhem
- V rámci rozhodování o rozkladu může Bankovní rada napadené rozhodnutí:
  - Zrušit a řízení zastavit
  - Zrušit a věc vrátit k dalšímu řízení
  - Změnit (případně jen jeho část)
- Srov. (§46c zákona o ČNB a § 90 SŘ, resp. § 152, odst. 6 SŘ)

Rozklad III

- Rozkladová komise – poradní orgán Bankovní rady
- Úprava v SŘ, § 152, odst. 3
- Dále interní předpis ČNB: Jednací řád rozkladové komise ČNB
- https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/o_cnb/.galleries/bankovni_rada/poradni_organy_br/rozkladova_komise/rozkladova_komise_jednaci_rad.pdf
- Více v otázkách k procvičování

Odpor

- Správní řád § 150
- Povinnost v řízení z moci úřední a ve sporném řízení lze uložit formou písemného příkazu
- Proti příkazu může ten, jemuž se povinnost ukládá, podat odpor.
- Podáním odporu se příkaz ruší a řízení pokračuje

Přezkumné řízení, obnova řízení, nové rozhodnutí – mimořádné opravné prostředky

- **Přezkumné řízení – SŘ § 94-99**
  - Směřuje proti pravomocným rozhodnutím, je určen k nápravě právních vad, tj. kdy lze důvodně pochybovat o tom, že rozhodnutí je v souladu s právními předpisy
  - **Obnova řízení - SŘ § 100**
  - V případě obnovy řízení jsou předmětem řízení nedostatky ve zjištění skutečného stavu věci, nebo nedodržení některých procesních podmínek
  - Zahájení z moci úřední (první stupeň) či na návrh účastníka
  - **Nové rozhodnutí – SŘ § 101**
  - Nové rozhodnutí bývá řazeno mezi mimořádné opravné prostředky
- Nové rozhodnutí je vydáno, pokud je to nezbytné při postupu, kdy správní orgán prominul účastníkovi správního řízení zmeškaný úkon

Soudní přezkum - druhy

- Reflektuje požadavek, aby rozhodnutí správních orgánů byla přezkoumána i orgány moci soudní
- Viz požadavek na přezkum správních rozhodnutí nezávislými zákonnými soudy na úrovni ústavní (a mezinárodněprávní) garance základních práv a svobod
- Další postup se odvíjí od toho, zasahuje-li rozhodnutí správního orgánu do soukromého subjektivního práva či do veřejného subjektivního práva (jedná se o tzv. dvoukolejný systém soudní ochrany před rozhodnutími správních orgánů)
- Související problematikou je i řízení, v němž je požadována náhrada škody způsobená při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem
- Dále se budeme zabývat na samostatných slidech každou z těchto oblastí

Soudní přezkum – soukromá subjektivní práva I

- V řízení před správním orgánem šlo o spor nebo jinou právní věc soukromého práva
- Typicky sem spadá např. řízení před Českým telekomunikačním úřadem o povinnosti zaplatit dlužné telekomunikační poplatky, některá katastrální rozhodnutí, rozhodnutí o restitucích, některá rozhodnutí Energetického regulačního úřadu
- Řízení dle V. části OSŘ
- Právní úprava vychází z toho, že výjimečně správní orgán rozhoduje o soukromoprávních otázkách, což ovšem neznamená, že by měl věc přezkoumávat soud správní, jelikož se nejedná o otázku veřejného práva
- Viz: <http://www.nssoud.cz/Zaloba-proti-rozhodnuti-spravniho-organu/art/489?menu=309>

Soudní přezkum – soukromá subjektivní práva II

- Zahájení na základě žaloby (§ 246 OSŘ)
- Účastníky je žalobce a účastníci původního řízení
- Žaloba musí být podána ve lhůtě dvou měsíců od doručení správního rozhodnutí; zmeškání nelze prominout (§ 247)
- Podání žaloby nemá odkladný účinek; lze ji ovšem přiznat na žádost (§ 248)
- V zásadě v prvním stupni rozhodují okresní soudy (§ 249)
- Soud žalobu odmítne, byla-li podána opožděně, neoprávněnou osobou či je-li nepřípustná (§ 250g)
- Soud žalobu zamítne, dospěje-li k závěru, že správní orgán rozhodl správně (§ 250i), případně rozhodne sám rozsudkem, dospěje-li k závěru, že měl správní orgán rozhodnout jinak

Soudní přezkum – veřejná subjektivní práva I

- V řízení před správním orgánem šlo o právní věc veřejného práva
- Typicky sem spadá udělování licencí, daňové věci, stavební, celní, azylové věci, územní řízení, svobodný přístup k informacím, atd.
- Platí tzv. generální klauzule, že přezkoumatelné jsou všechna rozhodnutí správního orgánu, pokud to zákon výslovně nevyklučuje
- Postupuje se podle zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní
- Zahájeno na základě žaloby, tu podává žalobce (navrhovatel) proti žalovanému (odpůrci), tedy správnímu orgánu, který rozhodl v posledním stupni (§ 69 SŘS)
- V současné době již neplatí požadavek být v řízení zastoupen advokátem

Soudní přezkum – veřejná subjektivní práva II

- Správní soud posuzuje zejména právní otázky, za určitých podmínek může posoudit i otázky skutkové
- Výsledkem řízení je rozsudek (o věci samé)
- V prvním stupni rozhodují typicky krajské soudy (§ 7, odst. 1 SŘS)
- Žaloba se buď zamítá nebo se napadené rozhodnutí zrušuje a věc se vrací k dalšímu řízení (v případech uložení trestů za správní delikty může soud na návrh vyslovit, že se od trestu upouští či jej může zmírnit)
- Nový institut „uspokojení navrhovatele“ spočívá v tom, že dokud správní orgán (odpůrce) může vydat nové rozhodnutí nebo opatření, jímž navrhovatele uspokojí; v takovém případě pak soud řízení zastaví

Soudní přezkum – veřejná subjektivní práva III

- Vrcholný soudní orgán ve věcech pravomocí soudů ve správním soudnictví je Nejvyšší správní soud (§ 12)
- Opravným prostředkem proti pravomocnému rozhodnutí krajského soudu ve správním soudnictví je kasační stížnost (§ 102 a násl.)
- Účastníky řízení o kasační stížnosti jsou stěžovatel a všichni, kdo byli účastníky původního řízení
- Stěžovatel musí být zastoupen advokátem (§ 105)
- Kasační stížnost musí být podána do dvou týdnů po doručení rozhodnutí; zmeškání lhůty nelze prominout (§ 106)
- Kasační stížnost nemá odkladný účinek, ale lze jen na návrh stěžovatele přiznat
- Je-li kasační stížnost důvodná, NSS rozsudkem zruší rozhodnutí krajského soudu a věc mu vrátí k dalšímu řízení; není-li důvodná, NSS ji rozsudkem zamítne

Soudní přezkum – náhrada škody

- Platí pravidlo, že stát odpovídá za škodu způsobenou při výkonu státní moci
- Právní úprava v zákoně č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem
- Nemíří primárně na zabránění vzniku nečinnosti či odstranění nezákonného stavu, ale na náhradu škody
- Podpůrné použitý občanského zákoníku (nelze přiznat přímo na základě čl. 36, odst. 3 Listiny)
- Odpovědnost je konstruována jako absolutní objektivní odpovědnost
- Dvě kategorie: (i) nezákonné rozhodnutí a (ii) nesprávný úřední postup

Soudní přezkum – náhrada škody

- Nesprávný úřední postup
- Je jím i porušení povinnosti učinit úkon či vydat rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě, popř. lhůtě přiměřené
- Civilní soudnictví; odvolání; dovolání (NS)
- Subjekty nesoucí odpovědnost jsou stát a územně samosprávné celky; jménem státu jednají ministerstva, resp. ústřední správní úřady, např. ČNB
  1. Nesprávný úřední postup (míněn protiprávní; postup související s veřejnoprávní působností autoritativní povahy)
  2. Vznik škody či nemajetkové újmy
  3. Příčinná souvislost

Otázky?

Děkuji za pozornost

JUDr. Johan Schweigl, Ph.D.

Johan.Schweigl@law.muni.cz